

INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM

Alapítva: 2001

SZAKTUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

Hivatkozás/reference:

Fabó Edit – Sara Petroccia: „A metakonvergens geofúzió és a kialakuló hiperpolgárság”,

Információs Társadalom,

XVIII. évf. (2018) 3–4. szám, 160–167. old.

<http://dx.doi.org/10.22503/inftars.XVIII.2018.3-4.9>

Fabó Edit – Sara Petroccia:

A metakonvergens geofúzió és a kialakuló hiperpolgárság

Recenzió Csizmadia Norbert: *Geopillanatok: a 21. század megismerésének térképe* (Budapest, L'Harmattan, 2016, 408 oldal, ISBN 9789634141471) című művéről.

Információs Társadalom

Pokol Béla:
Az emberi lét rétegei és a robotetika kérdései

Eszenyi Borbély Mária:
A magyar települési könyvtárakban dolgozó könyvtárosok digitális kompetenciájának állapota – egy országos reprezentatív vizsgálat eredményei

Vári László:
Szabadság határokkal, avagy európai útmutató a szólásszabadság jogszerű gyakorlásához

Képes Gábor:
A számítóközpontokról a digitális esélyegyenlőségig:
50 éves a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság

2018. XVIII. évfolyam 3–4. szám

Metaconvergent Geofusion and the Emerging Hypercitizenship

Book review on Norbert Csizmadia *Geopillanatok: a 21. század megismerésének térképe* (Geomoments: a map to the 21st century, L'Harmattan, Budapest, 2016, 408 pages, ISBN 9789634141471).

A folyóiratban közzétett művek a *Creative Commons* Nevezd meg! - Ne add el! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használhatók.

A metakonvergens geofúzió és a kialakuló hiperpolgárság

Recenzió Csizmadia Norbert: *Geopillanatok: a 21. század megismerésének térképe*. (Budapest, L'Harmattan, 2016, 408 oldal, ISBN 9789634141471) című művéről.

Az információtechnológia robbanásszerű fejlődése nagymértékben változtatja meg az emberi, a társadalmi, a földrajzi, a gazdasági, a politikai, a kulturális kapcsolattartást, hiszen jelentősen megkönnyíti a világról szerzett tudáshoz való hozzáférést, az adatok felhasználását, az ismeretek összehasonlítását, elemzését, újracsoportosítását, gyarapítását. Nagy távolságú földrészek, régiók, városok, közösségek között képes hidat verni, azonnali jelenlétet és cselekvési lehetőséget biztosítva minden szereplőnek. Az alábbi írás, rendhagyó módon egy geopolitikai tárgyú könyv bemutatását követően, kiegészítésként egy új, ideilleszkedő elméleti megközelítés ismertetésével arra hívja fel a figyelmet, hogy a stratégiai döntéseket támogató társadalomtudományban létezik egy modell az emberiség globális fejlődésének lehetséges forgatókönyvéről – érzékeltetve azt, hogy korunk jelenségeinek egyre táguló perspektívájú, szintetizáló értékelése a nagyobb összefüggések felismeréséhez vezet.

Geofúziók százada

A régebben nehezen beláthatónak vélt – s ma már globális – világunkban először a távolságbeli akadályokat kellett legyőzni, amelynek menetéről, jelenbeli törekvéseiről ad átfogó képet egy 2016-os geopolitikai tárgyú mű: a globalizáció földrajzi meghatározottságára mutat rá Csizmadia Norbert *Geopillanatok* című könyve, amely felvonultatja a várható világtrendeket, az átfogó elemzéseket bemutató térképekkel együtt. A vitorlabontásra bízható mű a 21. század földrajzi felfedezésének lendületes kalauza. A tudományos és a geopolitikai erővonalak mentén kibontakozó geofúziók, csoportosulások létrejöttében meghatározóak a földrajzi helyekre jellemző adottságok. A peremvidékeken indulnak be azok a mozgások, változások (vulkánok, földrengések, újítások, felfedezések, technológiai eredmények, cégek, új egyetemek), amelyek átrendezik a belső térségek értékrendjét – életét. A tudományok interdiszciplináris jellegűvé válásának, az új tudományágak kialakulásának hátterében ugyanúgy megtalálhatók a fúziók, mint az összetett kapcsolatháló. Ezért a hálózatkutatás új tudománya is felértékelődik, hiszen úgy rajzolja ki a központokat, a kapcsolatokat, az elérhetőségeket, hogy az általánosabb érvényű megállapítások konkrét felismerésekhez, megoldásokhoz vezetnek.

A fúziókat és a hálózatokat összetett kapcsolatrendszer tartja fenn, mely alapján komplexitás index képezhető az egyes területek gazdasági fejlettségére vonatkozóan. A vizsgálatok rávilágítottak, hogy a sikeresség hátterében fontos szerep jut az ország munkaerő-állományának, képességének, képzettségének, szabálykövetési kultúrájának, együttműködési készségének, valamint a termék egyediségének. Ugyancsak külön megrajzolható az újítások és a tudás születéshelyrajzi térképe, hiszen a „tudásintenzív és az innováció alapú tevékenységekben ezért a földrajzi tér jelentősége továbbra is kiemelt, ennek mértéke még a technológiai innováció hatására is alig csökken. ... A társadalmi kapcsolatok és különböző gazdasági tevékenységek közötti hálózatkötési műveletekhez,

integrációs eseményekhez a nagyobb sűrűségű városi (offline) terek, továbbá az internet hálózata által kialakítandó felhőalapú megoldások mint virtuális terek jó alapot biztosítanak, azok kialakítása hozzájárul a magasabb szintű kapcsolatsűrűséghez” (Csizmadia 2016: 195). Összességében a tudáson és technológiai innováción alapuló gazdasági fejlődés azokat a térségeket (városokat) helyezi előtérbe, amelyek magas színvonalú felsőoktatási és tudástranszfer-intézményekkel rendelkeznek, és emellett kedvező klimatikus körülményekkel bírnak” (Csizmadia 2016: 196). Az inspiratív közeget biztosító városoknak étellel telínek, biztonságosnak kell lennie, fenntartható környezettel, egészséges életmód-lehetőséggel.

Kreatív társadalom

A negyedik ipari forradalomnak is nevezett korszakban a tudástartalom kiterjed, folyamatosan bővül, integrálódik, új hipotéziseket generál, és mindenki számára hozzáférhető. A globalizáció vagy az IT legnagyobb kihívása a kapcsolatok formálása, elindítása. Az erre vonatkozó felmérések azt igazolják, hogy a személyes találkozások pótolhatatlanok, ezért felértékelődnek. A szakmaszerkezetek átalakulnak, a diszciplínákon belül önálló tudományirányítás fog működni. Az egyre elfogadottabb álláspont szerint az egyes országok gazdasági felemelkedésében kulcsfontosságú az állami szerepvállalás az innováció és a kutatás támogatásában. A tudományos és technológiai parkok teljesítményében mindig döntő tényező a környezetükben megjelenő tanulási és innovációs kultúra. Az okos eszközöknek köszönhetően a (felső)oktatás módszertana megváltozik, a vezetői stílusban a megoldást kereső, a konszenzusra törekvő, a nőies típusú lesz az elterjedtebb. A hatékony termék-fejlesztések egyik támasza az együttműködés lesz. Az azonban egyértelmű, hogy a harmadik évezred első századában a tudáson és a kreativitáson lesz a hangsúly.

Az egyre erőteljesebb gazdasági ágazat egyik úttörőjének tekintett amerikai filmipar mintája megerősíti, hogy a kreatív iparágak alapja az egyéni kreativitás, tudás, tehetség, a jólét és a munkahelyek növelése, a szerzői jogok, a kulturális/művészi tartalom koncentrikus körei, a szimbolikus szövegek, a kulturális örökség, a művészet, a média, a kereslet- és szolgáltatásorientált tevékenységek. Az előremutató megoldások az általában magabiztosan, dominánsan, függetlenül, introvertáltan, arrogánsan, ellenségesen viselkedő kreatív személyiségekhez köthetőek, akiknek sikeressége a kívülállói nézőpontjukban rejlik. A kreatív osztály kialakulásának elméleti megalkotója Richard Florida (2002) úgy találta, hogy az élőhely döntő szerepet játszik a közösség életében, hiszen elemzéseinek és a regionális növekedés elméletének tükrében a magasan képzett munkavállalók nagy aránya a fejlődés záloga. A városi környezet kedvez a kreatív társadalom létrejöttének, amelyben azonban működnie kell a technológiai innovációnak, a tehetségnek, a toleranciának és a területiségnek is. A hagyományos határok elmosódnak, s új választóvonalak születnek.

Tudásközpontú városok

A modern városok minőségi mutatói új fogalmakkal gazdagodtak: emberközpontú, biztonságos, megfizethető, okos, környezettudatos, fenntartható, kreatív, innovatív, új tudást létrehozó, tudásközvetítés, együttműködés, bizalom, kollektív kompetencia. A befogadás és a vonzóképeség megnöveli versenyerejüket. Ezt az attitűdöt képviseli a várostervezés,

az építészet, a kulturális teljesítmény, és a globális vezetés, amely megjelenik a szimbólumokban, konyhaművészetben, repülőterekben, kereskedelmi brandekben. A nemzetállamokban kiépülnek a virtuális nemzetközi közösségek, nemzetközi civil szervezetek; működnek többcsatornás, összetett kommunikációk, a globális normák, megbízható értékek, hiteles bel- és külkapcsolatok.

Mára már globális szempontból is kétségtelen, hogy a gazdasági fejlődés lendülete a városokból ered. A mérhetőség érdekében megalkotott Globális Innovációs Index első számú gondozója a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO)¹, mégis az egyik legismertebbet az ausztráliai *2thinknow* készítette 2007-ben. Az Index a tudásgazdaságot, a társadalmi tőkét és technológiai innovációt fejezi ki, ezért értékeli a kulturális eszközöket, infrastruktúrát, a piaci összekapcsoltságot. Az ausztrál kutatók érték szerint ötféle várostípológiát állítottak fel: NEXUS (főleg az Európára jellemző, a társadalmi és gazdasági szereplők közti magas szintű tudásáramlást biztosító városok), HUB (a társadalmi és gazdasági szereplők között a legújabb trendeket közvetítő város), NODE (sok társadalmi, gazdasági szegmensben kiugró teljesítményre képes város), „befolyással rendelkező” (több területen versenyképes eredményt felmutató, bár hiányos innovációs bázisú város), „feltörekvő” (jövőorientált sikeres fejlesztéseket végrehajtó város). A felsoroltak közül a legmarkánsabbak a hálózati csomópontokat képező HUB-városok. Azokon belül még háromféltel különböztetnek meg: közlekedési, energetikai és tudás HUB-okat. Az utóbbinak „három fő funkciója van: tudás (információ) létrehozása, termelése; a tudás gyakorlati alkalmazása gyakorlati problémákra; tudásközvetítés a különböző szereplők (kutatók, gyakorlati szakemberek, klaszterek) között és oktatás” (Csizmadia 2016: 310).

A városok helyi és nemzetközi szintű megerősítéséhez a legkülönbözőbb mozgalmak, projektek indulnak, hogy az újraértelmezésben feléledjenek a megújított identitású közösségek – társadalmi tőkék, terek és a felelősségvállalás. A gyakorlatban a kultúra – szűkebb értelemben a művészet – társadalomformáló erejét kívánja támogatni az Európa Kulturális Fővárosa féléves rendezvénysorozat vándoroltatása. A kulturális és tudásbeli értékek mozgósítása azonban már egy virtuális, elvontabb szemléletmódot kíván.

A hiperpolgárság kora

A további stratégiák megválasztásához a társadalomelméletnek az összefüggéseken alapuló kutatásai nyújthatnak támpontot. A felélesztett értékrenddel azonosuló városlakók már másmilyenek lesznek. Ezért a kortárs társadalomtudomány rendszerelméleti megközelítésben vázolja fel a globális társadalom, hiperpolgárság kontrollálható fejlődését. A hiperpolgárság kialakulásának elméleti kidolgozója, Andrea Pitasi (2013) a módszertani nacionalizmus talaján vetíti előre a HUB-városok, a tudástársadalmak jövő nemzedékeit. A Bolognai Egyetem tanára Talcott Parsons (1951) a struktúrafenntartás, az integráció, a célmegvalósítás és az adaptáció cselekvéseméleti négyelemű modelljét bővítette László Ervin Akasha információs mezőelméletével (2007) és Niklas Luhmann (1996) kibernetikai általános társadalomszemléletével. A professzor a gyorsmozgású, újrendeződő, kiterjedt összefüggéseket hordozó rendszerelméletéhez a szükséges kuhni paradigmaváltás igényével alkalmazta Takatoshi Imadának (2008) a társadalmi önszerveződésének téziseit, illetve Richard Normann (2001) átalakuló gazdasági modelljeit.

¹Az éves összeállítások Magyarországon a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának honlapjáról is elérhetőek.

Pitási feltételezése szerint „a világpolgárság olyan autopoietikus és önreferenciális utat leíró többdimenziós koncepció, amelyben a működő és globalizált társadalmi rendszer maga újratervezett és újraszervezett, meghaladva az új feudalizmus (piacgazdaság) régi mozgásformáit tükröző a hagyományos társadalom módszertani nacionalizmusának mintáját” (Pitási 2013: 10). A világpolgárság jelensége megoldja a globálisan működő társadalmak újraszerveződésének kérdését is. A jognak kulcsszerepe van az emberiség újraszerveződésének összehangolásában a rendszerszintű evolúciós törvényszerűségek, a filozófiai nézetek, gyorsan fejlődő technológiák (robotika, informatika, nanotechnológia, genetika) között, amelyek alapvetően befolyásolják az emberi élet minden területét. Az új feudalizmus mindenképp visszalépést jelent, azonban támogatandó Ulrich Beck módszertani nacionalizmusa mint közösségépítő eszmei stratégia. Többféle polgárfogalom forog a nagy átalakulás diskurzusában: (nemzeti alapozású) kozmopolita, tudós, szocietárius, vállalkozói.

Az elmélet nagy hangsúlyt fektet a (tömeg)kommunikációra a kor kihívásairól, a tudományos és kormányzati álláspontokról, amely megérteti a közvéleménnyel a változásokat. Ebben a megfontolásban a jog kínálja az emberi evolúciót, a társadalmi életet, a gazdaságot, a jólétet, az egészséget, a technológiákat tartalmazó választási lehetőségeket, amelyek a globális térben, az interneten megjelennek. Az ott érintkező különböző jogrendszerek elkerülhetetlenül beindítják bolygónk geopolitikai versengő és együttműködő mechanizmusait az államok, a régiók és a városok között. Azonban a szinguláris váló folyamat – különösen annak technológiai része – drámaian és erőteljesen átírja az emberi létet jellemző fogalmakat, hiszen előkerülnek az „emberi állapot”, a „poszthumán” (vagy „kiborg”), a „hiperhumán” kifejezések.

A jelenség ismerős a mai átlagember számára, ugyanis szükség esetén bárki kaphat művégtagot, mesterséges pótlásokat és beültetéseket, pacemakert, akik emiatt poszthumánoknak/kiborgoknak tekinthetők. Az „ember” átlagéletkora 30 év volt, a poszthumán élél 70–85 éves korig, amely néhány kivételes esetben kitolódhat 100–105 évig is. Ám a hiperhumán radikálisan más. Az összejt- és sejtbeültető kutatásoknak köszönhetően ugyanis a szakirodalom (Harris 2007) szerint a 2006 körül született első generációjuk 120–130 éves kort fog megélni, illetve a 2015–2020 táján született második generáció életideje 740 évig tarthat. Kétféle embertípus népesíti be a Földet. Teljesen új helyzet elé állítja a társadalmi és gazdasági életet, illetve azok szabályozó rendszereit.

A változó ember

A 21–22. század két hiperhumánja közti különbségek komoly érzelmi indíttatású, félreértéseken, tájékozatlanságon alapuló társadalmi, gazdasági feszültségekhez vezetnek. A tudomány embereinek sürgetően meg kell oldaniuk az inkompetenciából fakadó problémákat maguk újraszervezésével és ki kell alakítaniuk egy autonóm, önszerveződő, tudásalapú szocietárius társadalmat. Ezek a széles látókörű elitenek lesznek az új ciklusok és trendek vezérlői. A tudásalapú társadalom biológiai, nano-, információs technológiai és kognitív tudományos fejlesztései egymást fogják erősíteni, kiegészíteni, mivel azonos elven működnek. A tudomány és technológia kereszteződésében összemosódik a realitás és a virtualitás, közelebb kerül a jövő a jelenhez, kitárul a világűr. Az emberi életet meghatározó különféle technológiák miatt megnő a tudósok szerepe a társadalmi integráció, a mobilitás, az oktatás, a politika és a közigazgatás területén.

E pillanatban egyre gyorsuló és széles hatókörű forgatókönyvek látszanak kibontakozni, amelyben akadálytalanul örvénylenek a kulturális, a szellemi, a társadalmi, a gazdasági áramlatok, amelyeket már nem lehet nemzeti vagy helyi szinten kezelni. A rohamos evolúciós változás érdekében kilenc területen kell megteremteni a szükséges feltételeket. 1. Újra kell indítani a hüllőagyat (vagy agytörzset) ahhoz, hogy funkcionálhassanak az alkalmazkodást, a viselkedést befolyásoló vallási és filozófiai rendszerek. 2. A globális fejlődésnek ki kell terjednie a.) a pénznemre és minősítési szabályozásokra, b.) a digitális műholdas telekommunikációra, c.) a biotechnológiára, d.) az extraplanetáris technológiára, e.) a műszaki nyelvi felületekre, f.) a tartalmi kérdésekre, és g.) a kapitalizmus haladására. 3. Emelni kell a gazdasági fejlődés morális és etikai szintjét azért, hogy elkerülhessék a leplező manipulációkat. 4. A politikai szférát el kell helyezni az üzleti szolgáltató szektorban. 5. A tudósok, az újhumanisták és a legjobb agymunkások számára lehetőséget kell biztosítani a politikai döntéshozatalban. 6. A földi élet későbbi evolúciójának ösztönzéséért a magasabb szintű gondolkodásért felelős agykérgi mezőt kell stimulálni, hogy az ember a dinamikusan változó technológiával képes legyen élni az életét. 7. Elő kell mozdítani a folyamatos kuhni evolúciót és a hozzáadott értékeket jelentő találmányokat. 8. Tekintetbe kell venni a változatossággal, a hiperkomplexitással, a jóléttel és a nagy lehetőséggel járó többletet, még abban az esetben is, ha az a mesterséges biodiverzitás bővülését eredményezi. 9. Fokozni kell a versenykapitalizmust olyan rövid és középtávú taktikai modellekkel, mint amilyen a lean vagy a kaizen szemlélet. A fenti kilenc körülmény szükséges, de nem elégséges ahhoz, hogy a globális forgatókönyvek minél teljesebbek és biztonságosabbak legyenek. Mégis később a szabad, nyitott, mozgalmas/gyors és toleráns világban a nagy gazdasági fejlődés lesz a garancia az emberi, az egyéni és a társadalmi méltóságra.

A jóléti evolúciós rendszerben értelmezett komplexitás és változatosság jelentősége László Ervin egész és része paradigmájának és Niklas Luhmann rendszer és környezet megközelítésének összevetésében írható le. Felállítható a legoptimálisabb forgatókönyv modellje.

A hiperpolgárság megjelenésének vannak előnyei és hátrányai. A kapitalizmus olyan új szerveződési formáját jelenti, amely gyökeresen más az egészségügyi politikát, élelmiszertermelést stb. kíván, azonban ez a váltás azt a csodálatos lehetőséget hozza el, amelynek révén a hozzáadott tudásérték, a hatásosan lobbizó tudós polgárság tevékenysége a legdemokratikusabb módon elterjedhet. Ám fennáll a veszélye annak is, hogy a folyamat technológiai nihilizmusba fulladjon. Az új feudalizmus nem tudott életképes megoldással szolgálni, illetve a múltból vett minták sem lesznek elegendőek a megnövekedett népesség létfenntartására. Minden latolgatás és ökológiai fenyegetettség ellenére is a „haladásnak” érzékelhető mellékhatásai lesznek. A tudósoknak egyre fontosabb szerepe lesz a tudásmegosztás világméretű demokratizálásában, amely függeni fog attól, hogy a szocietárius kapcsolathálóformák mennyire engedik a nagy mennyiségű tudományos információik és jogi eljárásaik megfelelő és tiszta felhasználást. Globális kapcsolathálóknak a tudós polgárság korrektségét meghatározza, hogy a fordulat mennyire hagyja a tudósokat szabad és felelősségteljes emberekké válni. Ebből a szempontból, a jogszociológiának döntő feladata lesz a tudósok és a szocietáriusok egy nevezőre hozása azért, hogy a hiperpolgárság belépessen a „halhatatlank” körébe, amelyet a globális döntéshozatalhoz újraalakított ember, a hiperpolgár felépítésére fókuszáló összefüggő és felelős jogelmélet illeszthet be.

Metakonvergens folyamatok – változás elmélete

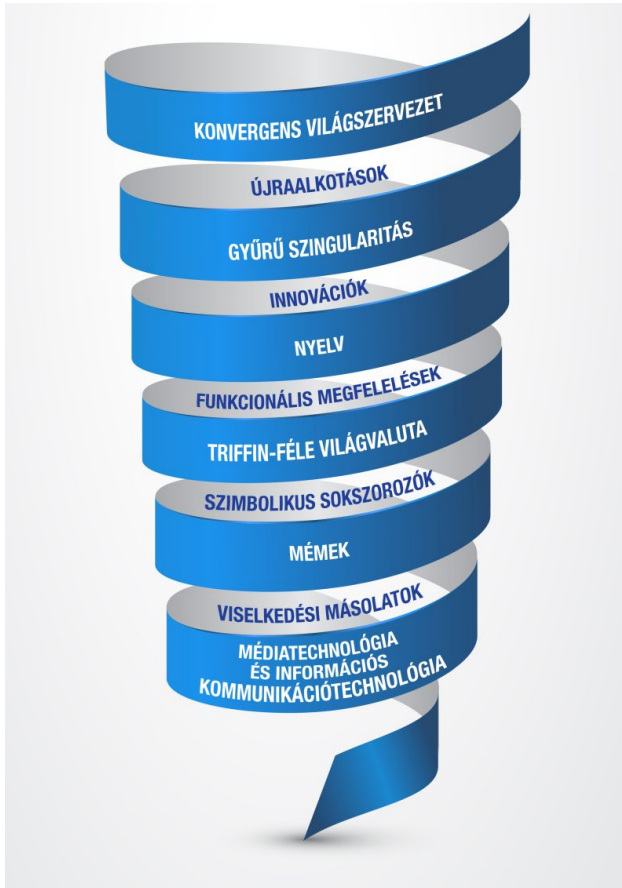
Azonban annak modellezése, hogy az előrevetített társadalmi változás miként megy végbe ugyancsak absztrakt leírással lehetséges. A szociológia többféle kutatási módszert alkalmaz. A kvalitatív vizsgálat jobbra a kisebb csoportok antropológiai jellemzőire és a résztvevők megfigyelésére támaszkodik. A kvantitatív elemzés inkább számszerű adatokkal dolgozik, és megpróbál egyensúlyt teremteni az elméletek és az empirikus kutatások között egyfajta visszatérő és kölcsönös kettős ellenőrzésként az elméletnek és a terepmunkának. A két módszer eredményeiből nem lehet általánosításokat levonni, hiszen hatókörük térben és időben korlátozott. Az összehasonlító szociológia átlépi az említett határokat különböző társadalmi, kulturális, szervezeti, intézményi tényezők összevetésével, és bár néhány tiszta forгатókönyv szereplőit is képes egybevetni, de a kimutatott összefüggések gyengék. A globalizációs folyamat ellehetetleníti az összehasonlítást, hiszen egyrészt megsokasodnak az eltérő variációk, másrészt a keveredésben eltűnnek az egyedi helyi jellemzők. Azonban a fősodrásra fókuszáló általános szociológiaelmélet az ismeretelméleti koncepcióalkotással és a tudományelmélet rendszertanának értelmezésével lehetővé teszi az interdiszciplináris elemzések megállapításainak és alapvetéseinek a konvergens irányának megragadását.

A metakonvergens folyamatáramlást felállító szociológiaelmélet terjedő spirálmodellje szerint a 6 szint örvénylését 5 kódolási katalógus választja el. A szintek jelenítik meg a változást szabályozó kereteket, a katalógusok pedig a várható mozgások mintáit tartalmazzák (lásd 1. ábra). Felülről lefelé haladva a szintek a következők: konvergens világsszervezet, gyűrű szingularitás, nyelv, a Triffin-féle világvaluta, mémek, a médiatechnológiák és információs kommunikációtechnológiák; a kódolási katalógustípusok pedig: újraalkotások, innovációk, funkcionális megfelelések, szimbolikus sokszorozók, viselkedési másolatok. A forgó spirálkarok sűrűsége és sebessége alulról felfelé gyengül, illetve lassul. A matematika a konvergens és a turbulens mozgásformákat fraktálokkal írja le. Azonban a kutatás szempontjából módszertani kérdéseket vet fel az, hogy mivel lehet kifejezni és mérni az instabilan, a nem lineárisan örvénylő áramlásokat.

Következtetés

A Csizmadia Norbert által bemutatott geofúziós forгатókönyv és az Andrea Pitasi által leírt, a módszertani nacionalizmust meghaladó konvergens hiperpolgárság reprezentálja a földrajz és a szociológia globális trendjeinek újragondolásának és újratervezésének konvergens módját, illetve azok valóságos megkülönböztető eltérésekre fókuszáló együttes fejlődését. Ez nem jelenti a konkrét problémák vagy belső fejlődések megkerülését, inkább arra utal, hogy minden egyes kérdést a geofúzió és a hiperpolgárság paradigmáján belül kell megfogalmazni, hogy átformálják a többrétegű globalizáció felfogását; illetve olyan rendszerépítést szükségeltet, amelyben a lehetőségek abból a tényből fakadnak, hogy a globalitás fogalma kiterjed intézményekre, folyamatokra, diskurzusokra (és még sok másra), amelyek túlmutatnak a nemzetállami kereteken, még akkor is, ha csak részben vonatkoznak nemzeti területekre és intézményekre. A rendszerszintű makroszociológiai szemlélet és az átfogó földrajzi megközelítések fejlődése mindig is összefonódott egymással, mint Pierre George (1994) tanúsította a szociológia és a földrajz okos ismeretelméleti ötvözésével. Majd makro-, illetve rendszerszinten a nemzeti válik „lokálissá”, a nemzetközi lép a középmezőnybe, és a globális pedig makróként jelenik meg. Ez az átfogó tendencia és a paradig-

maváltás magába foglalja a társadalomtudomány módszertanának forradalmát is, elhagyva minden „nemzeti” kutatási projektet, mérsékelve az összehasonlító vizsgálatok magyarázóerejét, előtérbe helyezve a konvergenciát, az értelmező és módszertani támaszt, az úgynevezett metakonvergenzia spirált (lásd 1. ábra).

1. ábra: Metakonvergenzia spirál (Pitasi 2014: 162)

Irodalom

- Csizmadia Norbert, *Geopillanatok: a 21. század megismerésének térképe*, L'Harmattan, Budapest, 2016.
- Florida, Richard, *The Rise of Creative Class. And How It's Transforming Work, Leisure Community, and Every Day Life*, Basic Books, New York, 2002.
- George, Pierre, *Geografia e sociologia*, Il Saggiatore, Milano, 1994.
- Harris, John, *Enhancing Evolution*, Princeton University Press, Princeton, 2007.
- Imada, Takatoshi, *Self Organization and Society*, Springer, New York, Berlin, Heidelberg, 2008.
- Laszlo, Ervin, *Science and the Akashic Field: An Integral Theory of Everything*, Inner Traditions, Rochester, Vermont, 2007.
- Luhmann, Niklas, *Social Systems*, Stanford University Press, Stanford, 1996.

- Normann, Richard, *Reframing Business. When the Map Changes the Landscape*, John Wiley and Sons, Chichester, New York, Weinheim, Brisbane, Singapore, Toronto, 2001.
- Parsons, Talcott, *The Social System*, Routledge and Kegan Paul, London, 1951.
- Pitási, Andrea, "The Hipercitizenship Challenge to Methodological Nationalism", *REDES – Revista Eletrônica Direito e Sociedade*, Vol. 1. (2013) No. 1., pp. 7–23.
- Pitási, Andrea, "The Metaconvergence Spiral Rethinking Sociological Working Styles Systematically", *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, Vol. 4. (2014) No. 9., pp. 160–165. <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v4-i9/1145>

Fabó Edit, PhD. Könyvtár és magyar szakon végzett a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskolán 1987-ben. Majd nagy gyakorlatra és tapasztalatra tett szert a könyvtárosság terén az ELTE Egyetemi Könyvtárban. Munkája mellett médiamenedzseri (1998), szociológusi (2000) végzettséggel gyarapodott, illetve művelődéstörténet terén PhD-fokozatot nyert (2009). Belépett a Magyar Szociológiai Társaságba (2010), ahol a Családszociológiai Szekció (2011) egyik alapító tagja lett. Felvették az MTA Köztestületébe (2011). Csatlakozott a World Complexity Science Academy nemzetközi szervezetéhez (2013), ahol tudományos igazgató-helyettesi funkciót lát el 2014 óta. Legutóbbi publikációi: „A modern társadalom pillanatképei az 1910-es évek elejének élelappjaiban”, *Tanulmányok Budapest múltjából*, 41. köt. (2016) 223–260. old., „Az emberi társadalomban zajló áramlások”, *Információs Társadalom*, XVI. évf. (2016) 1. szám, 73–76. old.

Petroccia, Sara jogszociológus, a pescarai D’Annunzio Egyetem tudományos főmunkatársa. PhD fokozatát társadalmi és gazdasági rendszerek elemzéséből szerezte. Aktuális kutatási területei: globalizáció, multikulturalizmus és nemzetközi migráció, polgárság és identitás, a fenntarthatóság politikája és fejlődési modellje. Munkája során együttműködik az amerikai Lehigh Egyetem Iacocca Intézetével mint toborzó partner és az olasz ösztöndíj koordinátora. 2016-tól a World Complexity Science Academy elnökhelyettese. Legutóbbi könyvét Andrea Lombardinilóval írta „Cosmopolitan Sociology: Ulrich Beck’s Heritage in Theory and Policy” címmel, amely a L’Harmattan Kiadónál jelent meg 2018-ban.